

Literatura: de l'acadèmia a la societat

Quan es parla de la relació entre el món universitari i la societat no és estrany que es digui que la universitat moltes vegades es dedica a qüestions excessivament allunyades de la gent. Aquesta consideració, que també afecta l'àmbit de les ciències, és especialment rigorosa quan fa referència a les humanitats. I més en una època de crisi i retallades com l'actual. És com si, posats a prioritzar, les lletres i el pensament poguessin esperar temps millors.

No hi ha dubte que la universitat ha d'esforçar-se a generar el retorn corresponent a la societat. Perquè aquesta és la seva raó de ser. Ho ha de fer preparant adequadament els estudiants i mitjançant una recerca de qualitat que, una vegada aplicada, generi beneficis per al conjunt de la societat. Fins ara, aquesta recerca, malgrat les estretors pressupostàries endèmiques, s'ha dut a terme. Les universitats catalanes tenen, encara, un bon posicionament en els barems internacionals, cosa que vol dir que la producció científica que s'hi genera respon als estàndards de qualitat exigits. Menys evident resulta que la universitat sigui capaç d'explicar-se i donar a conèixer la recerca. Tot i que s'hi han dedicat esforços, aquest continua sent un dels grans reptes pendents.

Sovint hi ha hagut la temptació de desentendre's d'aquesta responsabilitat. Prescindir dels hàbits i del llenguatge acadèmics no és senzill. Com tampoc exposar els resultats fruit de llargues i complexes investigacions amb un llenguatge entenedor per a la resta de la societat. Requereix un canvi de plantejament, gairebé diria que de mentalitat, que no sempre s'ha sabut fer. I que, a més, rarament és reconegut per les agències avaluadores de l'activitat investigadora, massa buro-

JOAN SANTANACH

PROF. DE FILOLOGIA CATALANA, UB

cratitzades, que exigeixen resultats d'alta volada científica presentats d'acord amb rígids esquemes acadèmics. Així, malgrat que la transferència del coneixement sigui un objectiu repetidament invocat, sovint han fallat els mitjans necessaris per incentivar-lo adequadament.

Malgrat tot, de transferència del coneixement se'n fa, i els investigadors dediquen temps i recursos a difondre les seves aportacions més enllà dels medis respectius. També en l'àmbit de les lletres. Fixem-nos en la literatura catalana antiga. Una part remarcable dels seus lectors potencials hi ha tingut un contacte molt epidèmic, per raons diverses, entre les quals, esclar, els anys de prohibició, que uns plans d'estudis literaris amb més bona voluntat que decisió no han aconseguit compensar. Hi ha així mateix l'hàbit, més estès del que pugui semblar, de llegir prioritàriament en llengües estatals, no pas amb la pròpia. I també un ara ja vell complex d'inferioritat, que desvirtua els productes literaris autòctons pel sol fet de ser-ho.

La distància entre els estudis acadèmics i els lectors naturals de les obres objecte d'estudi és excessiva

En aquestes circumstàncies, la distància entre els estudis acadèmics i els lectors naturals de les obres objecte d'estudi és massa gran. Molt més, en tot cas, que en altres literatures properes. Abans de difondre les troballes i els nous enfocaments, o paral·lelament, s'ha de fer una feina més de base, de definició de la matèria. D'aquí que siguin tan necessàries iniciatives com el suplement dedicat a Ramon Llull que l'ARA va distribuir aquest Sant Jordi, en què va intervenir el Centre de Documentació Ramon Llull de la UB. O les edicions, basades en una tasca filològica prèvia però destinades a un públic ampli, impulsades per editorials com Barcino, que és el segell amb una trajectòria més llarga en aquest àmbit, o bé Adesiara, Obrador Edendum, Vitel·la, i altres que em deixo.

En la mateixa línia de posar a l'abast la recerca universitària s'ha de situar la nova *Història de la literatura catalana* publicada per Enciclopèdia, Barcino i l'Ajuntament de Barcelona. Fa poques setmanes que n'ha aparegut el primer volum, dels orígens al segle XIV, en què es recull el fruit de cinquanta anys d'investigacions. Des de la benemèrita *Història* de Martí de Riquer, que és del 1964, que no disposàvem d'un instrument d'aquestes característiques.

Les esmentades són una breu mostra de les iniciatives més recents, vinculades a un àmbit ben concret. Però el mateix exercici es podria fer en relació amb altres disciplines universitàries, de feina habitualment callada i poc vistosa, però constant i en què el component vocacional té un paper bàsic. És un retorn que ens ajuda a entendre'ns millor com a societat, i que contribueix decisivament a projectar-nos cap al futur. Confiam que l'actual conjuntura econòmica no l'estronqui.

Diálogo Dialogue Dialogue Dialog **Diàleg** Dialog Dialogue Dialogue Diálogo

Els grans debats de l'actualitat en mitjans d'aquí i del món

Els atacs d'Espanya a l'activisme

(HUMAN RIGHTS WATCH / OPEN DEMOCRACY)

En una manifestació a prop del Parlament espanyol el 18 d'abril, un de-

ra de la Plataforma, Ada Colau, i han imposat multes o han sotmès a processos penals els participants en manifestacions no violentes.

La campanya contra la Plataforma representa un gir perillós contra la llibertat d'expressió i d'associació, en un país assolat per la crisi econòmica. [...] El govern del Partit Popular

pur", va dir la secretària general del partit. L'alcalde de Guadalajara va dir que la campanya d'*escraches* era "totalitarisme feixista o comunista". Cristina Cifuentes, una alt càrrec del govern, va suggerir que Colau donava suport a grups associats a la banda armada separatista basca ETA [...]. Colau va dir que les acusacions eren